

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se returnează.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
URORI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emerio Len-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsbet-közt).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pub-
licări mai dese după tarifară
și învoială. — RECLAME pe
pagina 8-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVII.

"GAZETA" iese în l. car. și
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-ri de Duminică 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 87.

Brașov, Luni-Marți 3 n. Mai

1904.

Rusta și faimele de mediațiune.

În zilele din urmă s'a discutat de întreaga pressă europeană eventualitatea apropiată a mediațiunii vr'unea dintre marile puteri în războiul ruso-japonez.

S'a vorbit mai ales despre o mijlocire pacnică a regelui Eduard al Engleterrei, care e unchiul Țarului și cumnatul mamei Țarului, despre care se ține, că ar avea mare influență și în cele politice asupra fiului său.

S'a luat în combinațiune și Franția, der s'a ținut în fine, că convențiunea ce a încheiat-o acesta mare putere, aliata Rusiei, cu Englitera, aduce cu sine ca ea (Franția) să sprijinească intențiunea regelui Eduard de a face pe mijlocitorul, îndată ce momentul potrivit i ar concede-o.

Unele diare influente au mers până a afirma, că i-s'ar fi făcut deja Rusiei propuneri de mediațiune. La toate aceste faime ministrul de externe rusec a aflat de bine a răspunde printr'o notă circulară, adresată reprezentanților Rusiei în străinătate, desmintindu-le categoric și pentru prezent și pentru viitor.

Rusia, ține contele Lamsdorff, nici acum, nici când va veni rândul de a se încheia pacea, după terminarea operațiunilor războinică, nu va admite amestecul vr'unei puteri, sub titlul de mijlocire, în negocierile imediate dintre beligeranți. „După ce Japonia a năvălit în mod infidel asupra Rusiei, și a silit-o astfel a lua armele, e evident — declară Lamsdorff — că nu mai poate avea succes nici un fel de mijlocire pacnică“.

Se constată deci prin amintită notă circulară în mod oficial, ceea ce de altmintearea se putea prevedea dinainte, că Rusia e firm hotărâtă de a nu depune armele, până ce nu-și va ajunge scopul, de a înfrânge total pe inamic. Dacă și întru cât sorții războiului vor favoriza pe Ruși, rămâne firesc o cestiune deschisă, pe care o va rezolva viitorul. Pentru moment succesul și norocul în război și pe partea Japonesei, deși până acuma nu s'a petrecut încă pe câmpul de luptă nimic, ce ar pute să fie considerat ca o lovitură decisivă în favorul unuia dintre beligeranți.

Și e natural și logic, ca tot așa cum cugetă Rușii, să cugete și Japoneseii, cari deocamdată se bucură de avantajele, ce li le-a adus paralizarea acțiunii fiotei ruseci dela Port-Arthur și Wladiwostok.

După scirile cele mai nouă ostea japoneză e angajată tocmai acuma într'o luptă crâncenă cu trupele ruseci la râul Yalu. Aceasta e prima bătălie de însemnătate pe uscat și rezultatul ei va decide pentru un timp mai îndelungat sorții războiului pe uscat. Cine vor fi învingătorii, Japoneseii ori Rușii?

Deja se telegrafază din Tokio că Japoneseii ar fi reușit a ocupa „cheia poziției militare ruseci“. E clar deci, că în asemeni împrejurări nici Japoneseii nu se gândesc la me-

diatiune. Ambasadorul japonez din Paris, a ținut, că Japonia numai atunci ar primi mijlocirea, când armatele ei ar fi total nimicite.

Din toate putem deci conchide, că e mai mult ca probabil, că războiul va avea o durată foarte lungă, ceea ce nu poate fi favorabil cauzei păcii universale.

Brașov, 2 Mai st. n.

Cu privire la renta bisericii Sf. Nicolae din Brașov foia română din Arad, „Tribuna“, a publicat în numărul său de Joia trecută nise informațiuni neesacte și alarmante. Articolul acestei foi, a și dat naștere în diarele bucureștene unei discuțiuni, ca de obicei predominant de vechile amănosități de partid. Un proverb german ține: „cum vei striga în pădure, așa va și răsună de acolo“.

S'a afirmat între altele de cătră foia din Arad, că guvernul unguresc refuză a pune la dispoziția Eforiei renta plătită de statul român bisericii sf. Nicolae. Acesta nu e esact, ba, după-ce plata acelei rente a fost stabilită pe baza unui aranjament între guvernele din Budapesta și Bucuresci, nici nu se putea refuza așa numai ou una cu două, în tot cazul nu fără de a fi avisat mai întâi guvernul român.

Plata rentei din cestiune, nici nu a fost refuzată de guvernul din Budapesta, nici nu s'a dat pe față din partea acestuia intențiunea de a-o refuza, ci — ceea ce se știe la noi — plata ei pe anul trecut 1903 s'a tot trăgănat până acum. După cum ni-se comunică din isvor sigur — s'a dat deja zilele aceste mandatul de plată a rentei pentru anul trecut și anul curent. Nu e eschis, după părerea noastră, ca și starea de *ex-lex* să fi contribuit la această trăgănare. De altmintearea sperăm, că vom fi puși în curând în pozițiune de a da nise lămuriri mai detaliate.

Spre liniștirea publicului nostru însă ținem a comunica, că, după informațiunile ce le avem, nu s'a iscat nici un conflict privitor la socotelile pentru întrebunțarea rentei, ci divergența de vederi, ce s'a ivit între guvern și Eforia școlară, privește cestiunea unei vechi fundațiuni, care există și despre care s'a și dat regulat socotela forului competent, față cu care însă guvernul pretinde împlinirea unor forme deosebite, provocându-se chiar la o lege adusă acum 90 de ani.

141 școle nouă de stat. Despre guvernul Tisza țineau la început foile șoviniste maghiare, că nu este prietin al trecerei școlilor primare în resortul statului și al răspândirii școlilor de stat. L'au și atacat pe tema acesta pe Tisza și pe colegul său de la culte și instrucțiune publică ministrul Berzeviczy. Aceleași foi constată însă acum cu mare bucurie șovinisto-patriotică, că și Berzeviczy, ca și înaintașul său, este amic sincer al organizației în masă a școlilor primare de stat. Constatarea acesta o fac pe baza unui ucaz al ministrului Berzeviczy în care ordonă deschiderea, la toamnă, a 141 școle nouă de stat cu 301 învățători. Dintre cele 141 școle nouă de stat, 18 sunt comunale, 33 profesionale, „cari — ține ordinul ministerial — comunele bisericesc fiind sărace, nu mai puteau fi susținute de confesiuni, și au trecut în resortul statului cu învoirea superiorităților eclesiastice com-

petente“. Dintre comunele în cari se înființază cele 141 școle nouă de stat, sunt: curat maghiare 35; mixte și în parte locuite numai de Nemaghiari 98. La școlile nou înființate comunele contribuie cu 61.101 corone.

Reforma învățământului primar. Diarele unguresci aduc știea, că ministrul Berzeviczy va prezenta unei anchete mai mari planul de reformă a învățământului primar elaborat de raportori. Ancheta se va ține, probabil, pe la mijlocul lunii Maiu într'unul din localurile edificiului dietei.

Conflictul greco-turc. Țiarul vienes „Die Zeit“ se ocupă pe larg de incidentul de la Smirna, unde, după cum se știe, aveau să se supună la o patentă negustorii greci; ei s'au opus, cu ocazia închiderii prăvăliilor Grecilor, secretarul consulatului elen Delyanis, ar fi tras un foc asupra amployaților turci; a fost arestat, der pus pe urmă în libertate. Incidentul acesta, nu prea grav și care s'a aplanat între țările interesate în urma declarațiilor Turciei, face acum mare vilvă într'un document surprinzător publicat în țiarul oficios rus „Journal de St. Petersburg“. Este — ține „Die Zeit“ — un fel de manifest de înfrățire al Țarului cătră Greci, precum și cătră poporele balcanice. Prin acest manifest Țarul, fără să mai pomenescă pe aliata sa Austro-Ungaria în cestiunea balcanică, se proclamă solemn ca singur protector al statelor balcanice creștine. Manifestul Țarului, spune țiarul vienes, este un episod remarcabil în fasa cea mai nouă a politicii balcanice.

Etă pasagiile principale din manifestul în cestiune:

„Incidentul de la Smirna, unde secretarul consulatului grecesc a fost rănit și arestat de amployații turci, nu va lipsi să producă aceeași impresie penibilă, ca în Grecia, în toate țările ortodoxe, der mai ales în Rusia, căci aici trăesc amintiri vechi, cari ne lăgă cu Grecia. Aceste simpatii sunt isvorite nu numai din originea comună a bisericii noastre, ci și din faptul, că veacuri întregi am luptat pentru aceleași idealuri și pentru același drapel.“

În toate schimbările ce politica universală le-a adus cu sine, această puternică legătură (de prietenie ruso-grecă) s'a păstrat în contra tuturor atacurilor“.

Manifestul vorbește despre numărösele simpatii manifestate de Greci pentru Rusia cu ocazia războiului ruso-japonez și încheie astfel:

„Esprimarea frăției Grecilor pentru cauza noastră din Estremul-Orient dovedește, că cei din Atena sunt perfect convinși, că cestiunea peninsulei Balcanice nu va fi și nu poate fi rezolvată fără a se ține seama de dorințele Rusiei“.

Limba maghiară în școle.

Sub titlul acesta, țiarul local „Brassói Lapok“ în numărul său de la 29 Aprilie publică un articol mai lung, în care face apologia ministrului de culte Berzeviczy, care — ține „B. L.“ — prin revisuirea ce o pregătesc legii despre instrucțiunea în școlile primare, nu face alta, decât execută dispozițiile art. XVIII din 1879, „oferind tuturor cetățenilor mijlocele suficiente spre a-și însuși limba maghiară, ca limbă a statului“.

Articolul își exprimă mirarea, că Românii privesc cu autipatie (idegenkedés-sel) revisuirea plănuită de d-l Berzeviczy.

Înainte de a răspunde la acest articol, lăsăm să urmeze pasagele mai marcante. Etă ce scrie „Br. L.“:

„Am cetit în „Gazeta Transilvaniei“, foia românească din localitate, nise enunțațiuni, după cari Românii ar privi cu autipatie (idegenkedés-sel) proiectul de lege pregătit de Dr. Albert Berzeviczy. Ne mirăm de această enunțațiune a „Gazetei“, căci d-oi Românii, ca și Sașii, se luptă în tot-deuna, având cartea de legi în mână, și în luptele și apărarea drepturilor lor întot-deuna se provocă la lege, ăr decă vr'o măsură lor neplăcută a intrat în vigore de lege, invocând sfințenia legii în tot-deuna se împacă cu bun patrioț și cetățeni cinstiți. Cum se poate deci, că acuma nu se împacă, ci întâmpină cu autipatie esecutarea articolului XVIII din 1879, va să ție că esecutarea în cele din urmă după un pătrar de veac a unei legi adusă înainte cu 25 ani“

Der abstrăgând de la aceea, că ôre legea îl obligă său nu pe ministrul de culte a prezenta proiectul de lege din cestiune, să privim faptul în sine.

Ce vré ministrul de culte?

Vré să procure valabilitate dispoziției articolului XVIII de lege din 1879, decă vré să ofere în măsură mai mare, decă până acuma, copiilor nemaghiari mijloce spre a-și însuși limba maghiară.

Ei bine, este acesta o crimă? Ôre n'are de fapt fie-care cetățen ungar la fie-care pas necesitate de limba maghiară? In adevăr, este un simptom infalibil al ramolimentului, când cine va sustine astăzi, că în Ungaria nu e necesară cunoștința limbii maghiare. Și bărbații conducători prudenți (józan) ai naționalităților nici nu o propovăduesc acesta, ci din contră propovăduesc și dovedesc prin esemplul lor, că limba maghiară trebuie să o învețe pe lângă limba naționalității, la care — foarte corect — țin și mai departe.

Cu Românii — spre regretul nostru cel mai mare — n'am avut ocaziune a avea așa des contact, ca cu Sașii, și tocmai de aceea numai despre acestia vrem să afirmăm cu totă hotărârea, că cu tot prețul își dau silința să-și însușească limba maghiară. Este o minciună stupidă, decă foile din capitală până în ziua de astăzi mereu scot la ivelă vechea poveste despre autipatia Sașilor de a învăța limba maghiară, său chiar despre ura, ce ar nutri-o față cu această limbă.

D-oi cine nu știe, că între bărbații conducători sași sunt unii, cu cari peste tot este imposibil a vorbi nemțesce, de ôre-ce decă un Maghiar stă de vorbă cu d-nsii, tot mereu o întorc pe unguresce și ar trebui să te sforteze, ca să întorci conversația pe nemțesce.

Întrebăm, se poate ôre afirma și chiar scrie cu bună conștiință despre asemenea ômeni, că ei urăsc limba maghiară?

Atâta putem spune și despre Românii din propria experiență, că mai mult au enunțat în societate maghiară, că este foarte greșit a deduce autipatia contra limbii maghiare din faptul, că la adunările comunale și comitatense mai bucuos vorbesc nemțesce, decă unguresce. Causa este, că nu sunt așa stăpâni pe limba maghiară, fiind-că în copilăria lor n'au avut ocaziune a și-o însuși perfect.

Etă ocaziunea acesta vré să o ofere acum în măsură deplină nemaghiarilor Dr. Berzeviczy Albert prin noul proiect de lege. Se poate, ca cine-va să-l condamne pentru acesta din punctul de vedere al naționalităților? De sigur nu.

Căci astăzi chiar țărani lipiți de glie nici în comuna lor nu se mai pot feriți fără cunoștința limbii maghiare, fiind-că nu pricep limba judecătorilor și autorităților publice, de cari autorități la fie-care pas au nevoie.

ne va împiedeca să reducem taxele, decât vom crede de cuviință? Este lucrul cel mai ușor din lume. D-vostre d-lor conservatori, vă veți pute câștiga acest titlu de glorie, când veți veni la putere! (Aplause).

Răsboiul.

Luptă pe uscat la Yalu.

Prin Anglia și America sosesc sciri din Extremul-Orient, cari vorbesc despre o mare luptă, ce s'a dat la Yalu între Ruși și Japonesi, luptă în care se pretinde, că Rușii au fost învinși.

Din *Kanpangli* (Manciuria) se telegrafiază la Londra, că o armată japoneză de 16,000 a trecut Joi fluviul Yalu și a atacat armata de 30.000 a Rușilor, care ocupa poziții întărite prin șanturi. *Se șvonesce*, dice telegrafia, că Japoneseii au ucis mulți ofițeri ruși, cari puteau fi cunoscuți după uniforme.

Din același izvor se telegrafiază la Washington, că oficiul de externe de acolo a primit un raport, după care lupta de la Yalu s'a sfârșit cu victoria deservită a Japoneseilor.

După o altă telegramă din Londra, lupta de la Yalu a durat două zile. Rușii s'au retras și Japoneseii au trecut fluviul.

Din parte rusescă nu s'a dat până azi nici o scire asupra pretinsei victorii a Japoneseilor. A sosit însă la Petersburg un raport al generalisimului *Kuropatkin* adresat Țarului, în care se spune, că la 28 Aprilie trupe nefinse japoneze au trecut fluviul Yalu.

Un alt raport al statului major rusesc spune următoarele:

După sciri oficiale, în 23 l. c. s'au vădut mișcări de trupe japoneze lângă Yalu. S'a vădut apoi o diviziune japoneză concentrându-se în față de Vi-ju. Japoneseii începură să transporteze detașamente mai mici peste riu. La Șiausikhe au trecut două companii. La 25 d. a. Japoneseii începură să facă poduri peste fluviu între Turencen și Șiausikhe. Au ocupat apoi insula Somalinda, unde au petrecut peste noapte. Spre nord de Sandagon 1500 Japonesei au fost primiți cu focuri din partea vânătorilor noștri, cari fiind mai puțin la număr au trecut pe țărmul drept al fluviului, de unde au continuat focul. Comandantul vânătorilor, locotenentul *Semonov* a cădut; alți 18 soldați parte au fost omorâți, parte răniți. La 26 Aprilie dimineața tunurile rusești au distrus podul bătut de Japonesei peste ramificația de ost a fluviului. Japoneseii au fost siliți să se retragă, însă către amiază au început din nou înaintarea spre Turencen. Tunurile noastre i-au reținut și i-au făcut să se retragă. La 27 Aprilie 3 batalioane japoneze au trecut fluviul în satul Mahudseo. La 28 Aprilie eclerorii noștri au constatat, că Japoneseii au ocupat insula din față stațiunii Sandagon. *Trupele noastre își mențin neschimbat pozițiunile pe malul drept al fluviului.*

Un discurs al Țarului.

Din Petersburg se telegrafiază, că Țarul a ținut în salonul Nicolai, unde erau adunați marinarii scăpați de pe bordul vaselor „*Varjag*” și „*Korejetz*”, următorul discurs:

„Sunt fericit că vă revăd pe toți să-nătoși. Mulți dintre voi au însemnat cu sânge în istoria flotei noastre fapte eroice, demne de părinții noștri, fapte asemenea acelor, pe cari părinții voștri le-au săvârșit pe bordul vaselor „*Azov*” și „*Mercur*”. Voi ați adăugat, cu eroismul vostru, o nouă pagină la istoria marinei noastre, înscriind în ea numele de „*Varjag*” și „*Korejetz*”, cari vor rămâne neperitabile. Vă mulțumesc dimpreună cu totă Rusia pentru eroismul vostru, care ține sus onoarea mării și sfintei Rusii. Ridic paharul pentru succesele viitoare ale valoroșii noastre flote și pentru sănătatea voastră!”

Un ura puternic, izbucni din partea celor de față.

Țarul adăugă:

„Bravii mei, vă mulțumesc încă odată, Dumnezeu să vă apere.”

După acesta, primăria a dat o serbare pentru eroi. La teatru s'a dat tot pentru dănsii o reprezentație festivă.

Intervenția Chinei?

În timpul din urmă cancelariile externe s'au ocupat cu eventualitatea intervenției din partea Chinei în războiul ruso-japonez. D-l André Nède publică în „*Figaro*” de la 28 Aprilie sosit astăzi în Brașov, o conversație ce a avut-o asupra acestui subiect cu *Soeuny Paa Ki*, ministrul Chinei la Paris, care a ținut următoarele:

„Nu începe îndoială, că guvernul imperiului nu vede bucuros, cum Rusia ocupă cele trei provincii de Est, adică *Manciuria*, cu toate acestea și-a dat silința a întreține bune raporturi cu guvernul Țarului. În Peking nu se poartă cu gândul, de a intra în război, și decât ar fi printre consilierii unii de altă părere, aceștia n'au nici o influință asupra bărbatilor, cari diriguiesc afacerile externe. — O intervenție ar provoca complicațiuni, cari ar pute deveni nefaste pentru China. — Ias' că cu cele 20.000 trupe eseciate, ce le avem în apropierea marelui zid, nici n'am puté să atacăm Rusia.

Nu se poate tăgădui însă, că masele poporului au mare simpatie către Japonesei, cari de o serie de ani și-au dat multă silință întru a se face iubiiți în părțile de nord ale imperiului.

Totă grija guvernului este îndreptată spre calmarea efervescentei poporului. S'au dat ordine severe vice-regilor, guvernorilor și subprefecților de a usa de măsură de rigore spre a împiedeca răscularea.

Nu se știe însă, ce efecte vor avea aceste măsuri în cas, când ar birui Japoneseii, dat fiind, că administrația noastră este foarte patriarhală, ér poporul este ținut în continuă agitație de către agenții societăților secrete.”

SCIRILE DILEI.

19 Aprilie v.

O deputațiune la episcopia din Gherla. Diarele maghiare publică următoarea scire: „În 28 Aprilie 50 de delegați din orașul Sătmăr s'au dus la Gherla să roge pe episcopul Szabó, să le lase preotul, care le predică ungeresce și vorbește cu ei ungeresce, și să nu-l permute pentru niscăi infrațiuni disciplinare trase de pěr. Deputațiunea era compusă din agricultori bine situați, și s'a dus la Gherla cu 8 căruțe. Delegații erau îmbrăcați în haine ungeresce din postav merin, cu pălărie ciardaș, având fie-care cocarda națională maghiară la pept și o lentă națională și la brațe. Cei mai tineri aveau panglice tricolore maghiare și la cravate. Ei au depeșat înainte venirea lor și episcopul a plecat din Gherla dinaintea acestei afaceri neplăcute. Deputațiunea a primit-o canonicul *Georgiu*, care, după ce s'a sfătuit cu ceilalți colegi, a răspuns, că va refera episcopului. Delegații sunt foarte amărâți, căci se simt bunii maghiari, și le trebuie preot, care să știe ungeresce, deórece parochia constă din Maghiari, și nu sunt de cât foarte puțin aceia, pe cari agitatorii i-au redșteptat la „conștiența națională” și cer popă valah. Decă nu li-se va împlini dorința esprimată de deputațiunea celor 50, ei au declarat, că vor trece la romano-catolică!”

După cât vedem din cele de mai sus, afacerea preotului Papp Lajos, ventilată de atâtea ori prin diare, nici acuma nu e terminată. Episcopul Szabó însă se feresce a da față cu credincioșii lui — și fuge. Tactica acesta a episcopului este prea cunoscută.

Nu era mai bine să fi stat acasă și să se fi spus verde delegaților din Sătmăr, că diferitele infrațiuni ale disciplinei bisericesci comise de Pap Lajos nu se pot acoperi cu pretinsul lui maghiarism și că trebuie să le dea un alt preot, care să fie vrednic a sta în fruntea acelei parochii?

Procesul Rutenilor din Maramureș.

În ziua de 30 Aprilie s'a terminat procesul de agitație contra unei religii, intentat țeranilor Maxim Pleszka și soții. Pleszka a fost condamnat la un an în-

chisoare de stat, alți 3 acușați la un an și două luni și câte 500 corone amendă, alți trei la câte 2 luni și 9 zile. Trei au fost achitați. — Se știe, că acușații au lucrat pentru convertirea de la religiunea gr. cat. la cea gr. orientală. Ei au fost acușați și de aținare contra statului. — În punctul acesta însă n'au fost aflați vinovați. Procesul a durat 7 zile. — Procurorul a apelat.

Școala română de artilerie și geniu. Vineri 16 Aprilie v. M. S. Regele Carol însoțit de adjutantul de serviciu, a mers la școala de artilerie și geniu pentru a o inspecta. În curte se aflau așezați, în linie de bătae, ofițeri, elevi ai școlei de aplicație și elevii școlei de artilerie și geniu, având la flancul drept pe ofițerii instructori și profesori. Regele trecu pe dinaintea frontului, în sunetul imnului național și în aclamațiunile elevilor, apoi primi defilarea, după care începú inspectia în ordinea următoare:

Instrucțiunea pe jos; instrucțiunea la tunari; instrucțiunea călare și vizitarea grajdurilor; scrima cu florete și cu sabia;

Inspectia în salele de studii, unde Majestatea Sa a pus ofițerilor elevi și elevilor diferite întrebări la cursurile ce se predau în cele 3 clase de studii;

Laboratorul de chimie și vizitarea școlei;

În sălile de mâncare Majestatea Sa gustă din hrana ofițerilor și elevilor și bine voi a convorbi cu mulți dintrânșii.

Înainte de plecare, le ură sănătate, la care toți elevii într'un glas răspunseră: *Să trăiți Majestate!*

Aniversarea născerii lui Francisc Deak. Academia maghiară de științe va serba a 100-a aniversare a lui Francisc Deak.

Maghiarizare de nume. Un diar din Clușiu aduce cu bucurie scirea, că vice-servitorul (segédszolga) Ioan *Trif* de la oficiul telegrafo-poștal din Clușiu, și-a maghiarizat numele în *Kászony*. În urma acestei schimbări de nume Ioan Trif-Kászonyi, de sigur va fi avansat în curând din vice-servitor (!), ce era, la rangul de prim-servitor, decât nu cumva va păți ca un biet diurnist român de la un tribunal, care și-a maghiarizat frumosul nume românesc și totuși a trebuit să-și părăsească slujba, rămânând în cărcă cu numele maghiarizat, pe care va trebui să-l lase moștenire copiilor.

Logodnă. D-l Iuliu *Suciu*, funcționar la direcțiunea financiară din Brașov, s'a logodit în ziua de 1 Maiu cu d-șoara Ecaterina *Gaki*.

O victimă a grevei de la căile ferate. În 25 l. c. candidatul de avocat Dr. K. Kerekes, care ca voluntar al regimentului de infanterie Nr. 44 fusese trimis pentru supraveghierea liniei ferate în apropierea stațiunii Vadkert (comitatul Feștei), a fost aflat împușcat în apropierea unei mlaștine. Comisiunea eșită la fața locului a constatat, că numitul voluntar a cădut victimă unei omor împreunat cu jaf. Voluntarul este fiul consilierului guvernului I. Kerekes de Zemenye din Budapesta.

Jefuirea espozițiunii din St. Louis. Nișce rufăcători au pătuns în espoziția de la St. Louis și au jefuit secțiua obiectelor de artă francesă. Au distrus câte-va din operele expuse, între cari două statue: una „*Etoile de Berger*”, de Roussei, și alta intitulată „*Saint-Jean*”, de Dubois.

Prelegere populară în Săn-Petru.

Erî, Duminecă, în 18 Aprilie v., s'a făcut în comuna Săn-Petru reconstituirea agenturii „Asociațiunii” și cu această ocaziune s'a ținut și o prelegere populară, împreună cu proiecțiunii. Spre acest scop au plecat din Brașov dintre membrii comitetului despărțământului I al „Asociațiunii” d-nii: A. *Bărseanu*, directorul desp. Nic. *Bogdan*, secretar și G. *Vătășan*, bibliotecar, însoții de d-l profesor Aurel *Ciortea*, care avea să pună în funcțiune aparatul „Skiopicon”, procurat din partea „Asociațiunii”. Ôșpeții brașoveni au fost

întempanați la sosire de parochul local Ioan *Nan* și de d-nii învățători: Vasile *Oranga* și George *Criveț*.

După adunarea în număr destul de frumos a poporenilor (mai cu sémă bărbăți) într'una din sălile școlei, s'a făcut mai întâiu constituirea agenturii. Părintele I. *Nan* a salutat în cuvinte căldurose pe ôșpeții brașoveni. Apoi dir. desp. A. *Bărseanu* a arătat scopurile „Asociațiunii”, stăruind în deosebi asupra legăturii, ce ar trebui să existe între sâtenii și orășeni; éră d-l secretar Nic. *Bogdan* a vorbit despre însemnătatea bisericeii și a școlei pentru conservarea și înaintarea poporului nostru și a explicat folosul bibliotecilor populare, dintre care una s'a predat spre folosință poporenilor noștri din Săn-Petru.

Urmând însuși actul constituirei, ca membrii ai agenturii comunale se aclamă: parochul I. *Nan*, președinte; inv. G. *Criveț*, secretar; inv. V. *Oranga*, bibliotecar; economul I. *Bărșan*, cassier, și economul Nic. *Ienache*, controlor. — Dintre cei de față 20 se înscrișeră ca membri ajutători ai „Asociațiunii” cu taxă anuală de câte 2 cor.

Intr'aceia d-l profesor Aurel *Ciortea* într'o altă clasă pregăti cele de lipsă pentru prelegere împreună cu proiecțiunii. Intreg publicul trecu în această clasă întunecată, în mijlocul căreia era așezat aparatul de proiecțiune, și după ce cei adunați se așezară, d-l profesor Ciortea explică în câteva cuvinte aparatul și apoi lăsă să trecă pe dinaintea ochilor celor de față o serie întregă de tablouri în adevăr admirabile. Mai întâiu se înfățișază în 20—30 tablouri cele mai frumoșe orașe ale Europei, împreună cu clădirile lor cele mai monumentale; apoi urmară mai multe scene din războiul din 1877—78. Explicările de lipsă le dete cu claritate și vioiciune d-l profesor George *Vătășan*, folosindu-se la scenele din război și de câteva pasaje frumoșe din G. *Coșbuc*.

Întreaga prelegere a fost urmărită cu cea mai mare atențiune și cu vedită plăcere de toți cei de față. Pecat numai, că sala nefiind destul de spațioasă, n'a putut cuprinde pe toți, cari ar fi dorit să ia parte la această prelegere. La încheiere păr. I. *Nan* mulțami ôșpeților brașoveni pentru ostentia lor, și-i invită să vină cât mai des în mijlocul Săn-Petrenilor.

Observăm aici, că prelegerile cu proiecțiunii câștigă tot mai mult teren, fiind foarte instructive și în același timp procurând o plăcută distrațiune publicului. Pentru săptămânile viitoare sunt proiectate asemenea prelegeri la Ghimbav și la Heli-chiu.

Bibliografie.

— „*Sgărcitul Pocăit*” piesă teatrală-poporală în 2 acte pentru sêrbătórea Născerii Domnului de Gheorghe *Oprea*. O recomandăm în atențiunea d-lor învățători, fiind foarte potrivită a-se preda odată cu aranjarea pomului de Crăciun pentru ajutarea copiilor săraci cu haine și alte lucruri folositoare. Se află de vânzare la autorul în O. *Tohan* și la tipografia A. *Mureșanu* în Brașov. Prețul 20 fil cu porto cu tot.

ULTIME SCIRI.

Petersburg, 2 Maiu. Generalul Sassulici a înaintat spre Lizaven și Khumu, cari erau ocupate de Japonesei. El a reușit a-i isgoni pe Japonesei din pozițiile lor. La ocuparea înălțimilor de la Sinchagon, Rușii au fost bombardati și au trebuit să se retragă în șanturile lor.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil Traian H. Pop.

»Romana«

este titlul broșurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu, cu descrierea și explicarea dansului nostru de salon

„Romana“ dans de colână în 5 figuri. *Descriată și explicată împreună cu muzica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o introducere („în loc de prefață“), de *Tunarul din Dumbrău, Popa.* — Tipografia Aurel Mureșianu, Brașov 1903.

A trecut deja o jumătate de secol, de când, în epoca renașterii noastre naționale, s'a compus și înființat în Brașov „Romana“, unicul dans de colână român. În iarna anului 1901, cu ocaziunea jubileului de 50 de ani de la fondarea Reuniunii femeilor române, s'a serbat la balul festiv ce s'a dat în Brașov cu ocaziunea aceluiași jubileu de 50 de ani al „Romanei“. La acest jubileu vre-o 20 de părechi, damele purtând costum național, au jucat „Romana“ jubilară, adică au executat acest dans în toamă după regulile și prescrierile originale, cum s'a executat înainte cu 50 de ani la primul bal al „Reuniunii“.

Autorul broșurei explică „Romana“ în strinsă legătură cu muzica ei după aceste reguli și prescrieri originale, fără abaterile și erorile, ce cu timpul s'au furisat în acest dans. (Explicarea figurilor o face alături și în limba germană.)

Meritul autorului broșurei mai sus anunțate este, că a fixat regulile originale ale „Romanei“, ca ori și unde în ținuturile și țările locuite de Români acest dans de colână român să poată fi studiat și jucat cum se cade și uniform. De aceea a adăugat la finea broșurei și textul frumosei și atrăgătoare muzice a „Romanei“, explicând printre note toate mișcările dansului după tactele muzicii. Pe lângă popularitatea, de care se bucură dansul „Romana“ pretutindeni între noi, a fost tot-deuna o dorință vină a publicului nostru de a o vedea jucându-se bine, exact și uniform. Credem, că broșura de față, care face istoricul și descrierea figurilor dansului cu multă îngrijire și acuratețe, va satisface pe deplin dorinței generale.

Broșura este în quart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adăusul unei côle de note (muzica „Romanei“ cu explicări) și costa numai 2 cor. 50 bani (plus 5 bani porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana“ se poate procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov,

se pot procura următoarele cărți:

(La cărțile aici înșirate este a se mai adăuga lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandăție.)

Cărți pentru comercianți și funcționari de bancă:

Introducere în contabilitate și contabilitatea împartită simplă, de I. C. Panțu. O carte bună pentru a învăța cu ușurință contabilitatea. Pagini I—VIII + 213. Prețul 2 cor. (+ 20 b. p.)

„Curs complet de corespondența comercială“ de I. C. Panțu. Conține modele de circulare, scrisori de informațiuni, recomandățiuni și acreditive; scrisori în comerțul cu mărfuri, comisiune și expedițiuni; cesțiuni cambiale, afaceri cu efecte, monede, cupoane etc. Prețul 3 cor. 20 b. (+ 20 b. p.)

Al doilea capitol din contabilitatea dublă, de I. C. Panțu. Acestă broșură conține: *afacerile de credit cambial și afacerile de bancă.* Prețul broș. 2 corone (+ 10 bani porto).

Cursul la bursa din Viena.

Din 30 Aprilie n. 1904.

Renta ung. de aur 4%	117.95
Renta de corone ung. 4%	97.85
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	89.30
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	98.35
Bonuri rurale croate-slavone	98.25
Impr. ung. cu premii	209.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	161.50
Renta de hârtie austr.	99.80
Renta de argint austr.	99.55
Renta de aur austr.	119.25
Rente de corone austr. 4%	99.60
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	920.—
Losuri din 1860.	152.25
Acții de-ale Băncii austro-ungară	16.02
Acții de-ale Băncii ung. de credit	756.50
Acții de-ale Băncii austr. de credit	641 —
Napoleonori	19.04
Mărci imperiale germane	117.10
London vista	239.32 1/2
Paris vista	95.87 1/2
Note italiene	95.15

Cursul pieței Brașov.

Din 2 Mai n. 1904

Banote rom. Cump.	18.94	Vend.	18.98
Argint român.	18.82	„	18.92
Napoleonori.	19.04	„	19.10
Galbeni	11.20	„	11.30
Ruble Rusescoi	2.53	„	2.54
Mărci germane	117.10	„	117.25
Lire turcesci	21.50	„	21.60.
Sreis. fonc. Albina 5%	101.—	„	102.—

UN COMIS și 2 învățacei.

În prăvălia d-lui Iosif Onițiu, succ. **I Candrea Sas-Sebeș**, se primesc 2 ucenici, se fie cel puțin de 15 ani, din familie bună, se scie românește și nemțește. Eventual și un comis harnic, care se cunoscă branșa ferăriei. 3—6.1938.

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Mai st. n. 1904.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la ora 5:32 min. dimîn.
- II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2:45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la ora 8:13 min. séra.
- IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10:26 m. séra.

Dela Brașov la Bucuresci:

- I. Trenul de persoane la ora 3:55 m. dim.
- II. Tren accel. la órele 5:14 m. dim.
- III. Trenul mixt la órele 11:35 m. a. m.
- IV. Trenul accel. la ora 2:19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
- V. Tren mixt la órele 6:50 séra.* (* Circulă numai până în Predeal)

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes:

- I. Trenul de pers. la ora 5:25 min. dim.*
- II. Trenul mixt la ora 8:45 min. a. m.* (* au legătură până la Ciuc-Gyimes).
- III. Trenul de per. la ora 2:50 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).

Dela Brașov la Zărnesci (gara Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la ora 9:2 min a. m.
- II. Trenul mixt la ora 3:14 min. p. m.
- III. Trenul mixt la ora 9:47 m. séra.
- IV. Trenul mixt la ora 6:14 m. dim. (Numai dela 1 Iunie Dumineca și în serbători).

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

- I. Tren acc. p. Arad la órele 5:07 m. dim
- II. Trenul de persoane la ora 7:50 dim.
- III. Tr. accel. peste Clușiu la ó. 2:9 m. p. m.
- IV. Trenul mixt la ora 9:27 min. séra.

Dela Bucuresci la Brașov:

- I. Trenul accel. la ora 2:18 min. p. m.
- II. Trenul mixt. la ora 9:18 min. séra.
- III. Trenul pers., la ora 4:55 m. p. m.
- IV. Tren. de pers. la ora 7:41 min. dim. (care circulă numai dela Predeal).
- V. Tr. accel. la órele 10:14 m. séra.

Dela Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes la Brașov.

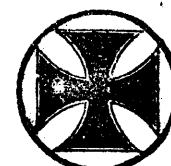
- I. Trenul de persoane la óre 8:25 m. dim. (are legătură cu Ciuc-Szereda).
- II. Trenul de pers. la ora 1:59 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Gyimes).
- III. Trenul mixt, la ora 6:10 m. séra.*
- IV. Tren de pers. la órele 10:01 m. séra.* (* au legătură dela Tușnad.)

Dela Zărnesci la Brașov (gar. Bartolomeiu.)

- I. Trenul mixt la ora 7:02 min. dim.
- II. Trenul mixt la ora 1:12 min. p. m.
- III. Trenul mixt la ora 7:43 séra.

Cruce séu stea duplă electro-magnetică
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta. Nu e mijloc secret.
Vindecă și invioreză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă boala se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, ținături de ureche, bătaie de inimă, sgărțiri de inimă, asmă, aușul greu, sgărțiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, recoală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, uđul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate încurse din tóte părțile lumii, cari prețuesc cu muțmire invențiunea mea și ori-cine póte examina aceste a'estate

Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimita banii. Unde orice încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis s'e confunde cu aparatul „Volta“, de óre-c. „Cianul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaris a fost ofici s oprit, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja istinătatea crucii male electro-magnetice o recomandă îndosebit

Prețul aparatului mare e 6 cor. Pretul aparatului mic e 4 cor.

folosibil la morbari, cari nu sunt mai vechi de 15 ani. folosibil la copii și femei de constituție fórté slabă.

Expediție din centru și local de vëndare pentru țérá și streinătate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, Strada VADÁSZ 42 A. / E. colțul strada Kálmán.

Pentru morburii de stomac!

Celor ce prin recelă, înbuibare, mâncări greu de mistuit, ferbiunții, prea reci, séu viața neregulată și'au tra- un morb de stomac și anume:

Catar de stomac, cărcei, dureauă, mistuire rea, se recomandă un mijloc bun de casă, probat de mai mulți ani cu efect bun **Vinul de buruienii (Kräuterwein) a lui Huberth Ullrich**

Vinul de buruieni este preparat din buruieni excelente și vindecătoare cu vin bun, întăresce stomacul și organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură mistuirea rea, și ajută la formarea de sânge sănătos.

Folosirea vinului de buruieni delătură morburile de stomac deja în ceput. De aceea s'a se folosé-că de timpurii. Simptome ca: dureri de cap, răgăială, grétă, slăbic une, vomare, dispare adese-ori după folosirea a câteva sticle de vin de buruieni.

Constipație și urmările ca: neastimpăr, colică, bătaie de inimă, insomnia, congestiunea ficat, splină, hemoroide, se delătură într-urând vinul de buruieni. Asemenea curăță din stomac materii stricăcioase prin esirea ușoră la scaun.

Slăbiciunea, paliditatea feței, anemia, debilitatea

provin adeseori din mistuire rea și din dispoziție lohnăvicioasă a ficatului. Persóne cari pătinesc de liasa de apetit, nervositate, durere de cap, insomnia, tângese cu încețul Vinul de buruieni dá impuls puterii de viață, Vinul de buruieni excita apetitul, ajută mistuirea și hrănesce, mișcă prefacerea substanțelor, alină nervii excitati și produce viociune de viață. Multime de scrisori de mulțumire confirăna acestea.

Vin de buruieni se capetă în sticle a 3 cor. și 4 cor. în farmaciile din: Brașov, Săcele, Cristian, Rășnov, Codlea, Țințari, Helchiu, Bod, Feldiára, Ilyefalva, Uzon, Magyaros Nagypatak, Papolez, Zágón, Kovászna, Beresnyó, Seps-Szt.-György, Bölön, Nagyajta, Baroth, Miklosvár, N.-Baczon Zsombor, Darocz, Homorod, Kóhalom, Ugra, Kacza, Zsiberk, Lemnek, BBaránykut, Boldogváros, Boholez, Szásztyukos, Bethlen, Sárkány, Almásmező, Zernest, Törösvár, Vajdarecse, Voila, N.-Sink, Aiud, Panteu, Kézdivasárhely, Erzsébetváros, Segesvár, Nagyszeben și în tóte farmaciile din orașele mici și mari din Ardeal și din țérite străine. — Farmaciile din Brașov: a d-lor Heinrich G. Obert, Victor Roth, Eugen Neustädter la „Ingerul păzitor“, Ferdinand Jekelius la „Speranța“. — Trimite 3 séu mai multe sticle cu prețurile originale în ori și ce localitate din Austro Ungaria.

Sé se feréscă de imitație.

Cereți anume **Vin de buruieni a lui Hubert Ullrich.** Vinul de buruieni al meu este mijloc secret. E compus din vin malaga 4500, spirt de vin 1000, Glicerín 1000, Vin roșu 2400, sirop de fragi 1500, sirop de cireșe 3200, fincen, anason, rădăcina helen, rădăcini americane, rădăcini de inzian, rădăcini calmusă a. 100. Aceste părți constitutive sé se amestece.

FERESTRI și UȘI VECHE dela o casă ce s'a reparat, sunt de vëndare cu prețuri ieftine.

Detailuri la Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

ANUNCIURI

sunt a se adresa subscrisor administratiunii. In casul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădemânt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Admi istr. „Gazetei Trans.“

A V I S.

Prenumerățiile la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face și renoi ori și când la 1-ma și 15 a fie-cărei luni.

Domnii abonenți sé binevoiască a arăta în deosebi, când voiesc ca espedarea sé li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou sé binevoiască a scrie adresa lámurit și sé arete și posta ultimă. **Administraț. „Gaz. Trans.“**